

Från värdekedja till värdecykel - så får Sverige en mer cirkulär ekonomi, SOU 2017:22.

Allmänt

Samhällsbyggarna har valt att särskilt kommentera kapitel 16 och 17 i utredningen och de förslag som avser området Avfall.

Inledning

Cirkulär ekonomi omspannar hela samhällsbyggnadsområdet enkelt uttryckt allt flyter, flertalet samhällsbyggnadsprocesser påverkas när samhället ställer om från ett linjärt till ett cirkulärt tänkande och förhållningssätt. Vi från Samhällsbyggarna tycker att det är viktigt att tydliggöra ett regelverk för finansiering och dokumentation inom avfallsområdet, inom avfallshierarkin, de statliga/kommunala avfallsplanerna samt miljöledningssystem. Förslaget har stor betydelse för hela byggprocessen och för förvaltningsledet att identifiera samt logga byggkomponenter i samband med t.ex. sanering och ombyggnader. Vi stöder förslaget att tillsätta en delegation för cirkulär ekonomi samt införandet av ett avfallsförebyggande incitament och med kravet på komplettering av miljöledningssystem, på reklamationsrätt av produkter samt till att styra marknaden med offentlig upphandling. Generellt så kan verksamhetsavfall, byggavfall utredas som görs i rapporten från SBUF-projektet "Klimatpåverkan av nyproducerade flerbostadshus med stomme av massivt trä innan (Sveriges byggindustrier et al. 2016).

Yttrande med kommentarer till några av utredningens förslag:

Sid. 26 Förslag Stärk rätten att reklamera undermåliga produkter

Producent funktionsansvar och möjlighet till nya affärsmodeller: Möjlighet för konsumenten att återlämna kasserad ej återanvändbar produkt till leverantören och säljaren eller den som övertagit ansvaret. Det vore önskvärt att förslaget kompletteras med ett utökat återtagande av produkt utan ersättningskrav (retursystem) för att möjliggöra materialåtervinning av främst metaller (nickel, koppar, kobolt, ..).

Sid. 41 Förslag om ändring Miljöbalken

Materialresurs som idag lämnas till hjälporganisationer etcetera kan hamna i kommunens regi i god tro om återanvändning. Ägarfrågan samt rätten till användning ska klarläggas vid insamlingstillfället. Kommunen ska i sin avfallsplan, visa hur uppströmsarbete bedrivs på avfallsområdet. (SoFi inom avloppsvattenområdet, Svenskt Vatten).

Sid. 47 Förslag om ändring Avfallsförordning

Information om eventuella kostnader för transport av återanvändningsbart avfall.

Sid. 48 Förslag om ändring Miljöledning statliga myndigheter

Avfallskällor, delmängder och sort ska framgå samt eventuell kontamineringsgrad (avfallsplan).

Sid. 141 om att skapa sammanhang och driva Innovation

En satsning på utbildningsområdet på universitet och högskolor kring resurshantering och industriell ekologi för att en samhällsförändring ska bli möjlig genom nya tvärvetenskaplig forskning.

Stärka innovativt affärsklimat samt att beakta rebound-effekten. Störningar i nuvarande ekonomiska system med punktskatter, skatteväxling, höjd generell moms detta för att kunna initiera en ny växande marknad. Nya affärsmodeller med t.ex. avancerad materialforskning. Att Sverige tar på sig ledartröjan är positivt trots det så är vi inte ännu bäst. Huruvida matavfallsinsamling är förenligt med en effektivt resursutnyttjande kan också ifrågasättas.

Sid. 142 om inrättande av en delegation för Cirkulär ekonomi

Här tycker vi att tidsperspektivet är kortsiktigt samt att resurser successivt ska övergå till aktörer på marknaden där den stora potentialen finns.

Sid. 287 om underlättandet för hushåll att förebygga avfall

Kommunerna bör starta och kommunicera nya utbildningsinsatser på avfallsområdet till i första hand skolelever, hyresgästföreningar, bostadsrättsföreningar och villaägarföreningar. Dessutom se över hur kampanjer ska finansieras och särredovisas, således en högre ambition än idag. Ett uppströmsarbete inom avfallsområdet vore önskvärt, samt att bredda den kommunala insamlingen avfall=resurs.

Sid. 313 om att förebygga avfall i statliga och kommunala verksamheter

Kontaminering och blandning av avfall och restprodukter ska minimeras. Statliga och kommunala bolag. Industri- och byggavfall exklusive producentansvaret, bör särskilt utredas hur avfallshierarkin ska tillgodoses för ett ökat återbruk om inte användningsperioden kan utökas /förlängas. Märkningssystem, digitalisering, logistiklösningar med mellanlagring och sortering bör samordnas mellan kommuner. Skyldigheter införs för ökad spårbarhet, DNA märkning, RFID, transpondrar etc. (materialpass). Skyldigheter införs för ökad spårbarhet, DNA märkning, RFID, transpondrar etc. (materialpass). Kommunens egen verksamhet och extern verksamhet i samarbete med avfallsbolag och industri att ta fram gemensamma lösningar. Ökad cirkulär upphandling med översyn av upphandlingsregler avseende kriterier för inköp.

Sid. 322 om tidsbegränsat statligt stöd till kommuner

Att kartlägga transporter och materialflödet i en kommuns avfallsplan har stor betydelse för att kommunicera och utveckla verksamheten på avfallsområdet. Dito ett krav på ett miljöledningssystem för avfallsområdet, för att tillgodogöra ett införande av avfallsförbyggandestödet. En statlig och kommunal målbild bör utredas med "resurseffektivitets mål" samt med enhetliga mätsystem, nyckeltal, indikatorer etcetera.

Ställningstagande och generella synpunkter

Ett utökat återtagande av produkt utan ersättningskrav (retursystem) för att möjliggöra materialåtervinning av främst metaller (nickel, koppar, kobolt, ...). Globalt kommer många råvaror att bli en bristvara och dels är utvinning förenat med stora miljökostnader.

Ägarfrågan samt rätten till användning ska klarläggas vid insamlingstillfället. En återanvänd produkt bör ha ett marknadspris med påslag för rimlig vinst.

Kommunen ska i sin avfallsplan, visa hur uppströmsarbetet bedrivs. Allt avfall bör kunna lokaliseras till källan.

Information om eventuella ersättningskrav eller avgifter för transport av återanvändningsbart avfall. Det enskilda hushållet som vill avyttra en användbar produkt bör kunna göra det utan extra kostnad.

Avfallskällor, delmängder och sort ska framgå samt eventuell kontamineringsgrad (avfallsplan). Avfallsplanen får större betydelse i det operativa arbetet.

En satsning på utbildningsområdet. Utbildningssatsningar är nödvändiga om vi ska lyckas i Sverige.

Delegationsarbete i sju år. En uppföljningsperiod på endast 5 år är ett kort tidsperspektiv.

En statlig och kommunal målbild bör utredas med "resurseffektivitets mål" samt med enhetliga mätsystem, nyckeltal, indikatorer etcetera. Initialt är detta viktigt, kan sedan revideras efterhand varje år.

Märkningssystem, digitalisering, logistiklösningar med mellanlagring och sortering bör samordnas mellan kommuner, standardiseras. Skyldigheter införs för ökad spårbarhet, DNA märkning, RFID, transpondrar etc. (materialpass enligt förslaget). För att förhindra otillåten avfallshantering i en s.k. gråzon.

Se över former för öppettider och alternativa metoder för insamling, verksamhetsavfall etcetera så att de är anpassade till dagens levnadsmönster där avfallet uppstår.

Stockholm den 21 juni 2017.

Samhällsbyggarna